

Eduskunnan puolustusvaliokunta

LAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOESITYKSESTÄ VUODELLE 2024 JA JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2024-2027

Upseeriliiton lausunto keskittyy talousarvioesityksen puolustuksen hallinnon alaa koskeviin osuuksiin. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiaan liittyen.

Upseeriliitto keskittyy kahteen asiaan:

1. Henkilöstö Naton komentorakenteen ja joukkorakenteen tehtävissä
2. Henkilöstön työssäjaksaminen ja palautuminen

1 Nato-jäsenyyden tarvitsema henkilöstö

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi - eikä missään muuallakaan - ole osoitettu henkilöstön kustannuksia Natoon liittyen. Tilanne on erittäin huono tällä hetkellä. Palvelussuhteen ehtoja ei ole saatu valmiiksi, ehkä juuri siksi, että budjetointia jäsenyydestä ei ole tehty. Upseeriliitto korostaa, että Naton komentorakenteen ehdot eivät ole neuvotteluasia, vaan vaatii poliittisen ohjauksen ja päätökset.

Nyt valtioneuvostolla ja eduskunnalla on mahdollisuus luoda perusteet motivoituneelle ja osaavalle henkilöstölle komentorakenteessa. Tämä on myös yhdenvertaisuusasia. Henkilöstöä ei voida lähettää ulkomaan tehtäviin toisistaan poikkeavin ehdoin niin, että jopa perheellisen toimeentulo on uhattuna. Liitteessä on vertailu lähetettyjen ja komennettujen ehdoista.

Pohjoismainen malli on tehtävien vapaaehtoisuus. Kun ehdot ovat kannustavat, niin tehtäviin hakeutuminen onnistuu hyvin.

Naton joukkorakenteen ehdoista ei ole vielä keskusteltu. Valmistelu olisi syytä käynnistää ja ottaa mukaan ammattisotilaiden ja reserviläisten järjestöt.

2 Henkilöstön työssäjaksaminen ja palautuminen

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan "hallitus varmistaa Puolustusvoimien henkilöstön riittävyyden ja jaksamisen". Ohjelmassa on myös kirjattu tarvittavan henkilöstön lisääminen suunnitelmallisesti.

Nyt käsiteltävässä talousarvioesityksessä on samankaltaisia tavoitteita, mutta luvut eivät kerro mitään toimenpiteistä, joilla asioita edistetään. Työssä jaksamiseen ei ole varattu resursseja, ja henkilöstön lisääminen perustuu lähinnä siviilistä rekrytoitaviin. Sotilasosaamista ei voida korvata näin.

Tarvitsemme pitkän tähtäimen henkilöstön kehittämisohjelman, jossa määritellään osaamistarpeet ja mitä henkilöstöä tarvitaan ulkomaan sekä kotimaan tehtäviin. Kyseinen suunnitelma voisi olla osa puolustuselontekoa ja kannattamme sen ohjausta parlamentaarisesti.

Asevelvollisten koulutuksen sekä harjoitustoiminnan osalta määrärahat näyttäisivät takaavan toiminnan tason. Käytännössä kuitenkin taso laskee, kustannustason noustessa. Julkisen talouden suunnitelmassa on mainittu toimintamenojen tason korottaminen 50 miljoonalla. Seuraavassa kappaleessa kuitenkin puhutaan toimintameno säästöistä ja niitä ei ole vielä avattu.

3 Upseeriliiton esitykset:

Eduskunta ja puolustusvaliokunta ovat huomioineet aikaisemmin esityksiämme Puolustusvoimien henkilöresurssien lisäämisestä ja työssä jaksamisen parantamisesta. Nyt turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi ja jäsenyys tuottaa henkilöstölle lisää haasteita. Liittokunnan jäsenyys on henkilöstölle mahdollisuus, mutta politiikan on kohdistettava siihen resurssit.

Upseeriliitto esittää, Puolustusvoimien valmiuden ja toiminnan tason turvaamiseksi

1. Naton komentorakenteen palvelussuhteen ehdot on saatava valmiiksi, jotta saamme Naton komentorakenteeseen tarvittavan osaamisen.
2. Käynnistetään Puolustusvoimien henkilöstön kehittämisohjelman ja Puolustusvoimien työaikalain uudistaminen vastaamaan lisääntyntä työkuormaa epävarmassa turvallisuustilanteessa

Puheenjohtaja

Ville Viita

Edunvalvontapäällikkö

Mika Ylönen

LIITE Selvitys Naton komentorakenteen ehdoista

LIITE SELVITYS NATON KOMENTORAKENTEEN EHDOSTA

KOMENNETTUIJEN VIRKAMIEHISTEN ASEMA VERRATTUNA LÄHETETTYIHIN VIRKAMIEHIIN

1. Lasten päivähoito

Komennettujen lasten päivähoitoa ei makseta, kun taas lähetettyjen lasten maksetaan.

2. Lasten koulunkäynti

Komennettujen lasten koulut maksetaan 18-vuotiaaksi saakka, lähetettyjen 20-vuotiaaksi saakka.

3. Puolisoiden asema

Lähetettyjen puoliset saavat eläkekompensaatiota 100 euroa kuussa kahden vuoden ulkomailla tapahtuvasta työtehtävästä ja 150 euroa kuussa kolmen vuoden osalta. Komennettujen puoliset eivät saa kompensaatiota.

Lähetettyjen puoliset saavat käyttää kielikoulutukseen ennen tehtävän alkamista 1000 euroa ja tehtävässä 600 euroa vuodessa, komennettujen puoliset eivät saa mitään.

4. Muita palvelussuhteen ehtoja

Lähetetyille maksetaan päivärahan sijaan paikalliskorvaus, joka tulee myös loman ajalta. Komennetut eivät saa loma-ajalta päivärahaa.

Lähetetyt saavat perheenjäsenineen yhden kotilomamatkan Suomeen vuodessa, komennetut eivät.

Lähetetyt saavat siirto- ja asettautumiskorvauksen, komennetut eivät. Toki komennetuille maksetaan muuttokuorma ja lähetyille ei, mutta lähetettyjen muutto- ja asettautumiskorvaus kattaa sen ja jää vielä hyvin asettautumiseen.

Komennetut saavat sitä vastoin kilometrikorvauksen kodin ja työpaikan väliseltä matkalta, lähetetyt eivät. Tämä ohjaa vääristyneesti komennettuja valitsemaan asuinpaikkansa hieman kauempaa työpaikkaa, mikä ei ole kenenkään etu.

On laskettu kansainvälisen tehtävän osalta esimerkkejä, että saman vaatavuustason tehtävässä palveleva, **kaksilapsisen perheen komennettu virkamies saa vuodessa noin 10 000 euroa vähemmän tilille verrattuna lähetettyyn. Tähän kun lasketaan vielä muutto- ja asettautumiskorvaus, kahden vuoden ulkomaan tehtävässä eroa tulee lähetetyn hyväksi vähintään 30 000 euroa.**

Virkamiehen omaan eläkekertymään verottomat päivärahat/paikalliskorvaukset eivät vaikuta, joten samantasoisessa tehtävässä **kotimaassa palvellessa** (esim. 40 sotaharjoitusta/vuosi, ylityöt ja päivystykset) **eläkettä kertyy virkamiehelle enemmän kuin ulkomailla palvellessa.**

ERITYISTARKASTELU YHDYSVALLOISTA (NORFOLK)

Yhdysvaltojen osalta kustannukset ovat vielä kalliimpia kuin Euroopassa.

Päiväraha on nyt kohtuullinen hintojen merkittävän nousun jälkeen. Ongelmana on se, että päiväraha maksetaan vain komennuspäiviltä. Eli loman osalta, oli se sitten jenkeissä tai muualla, päivärahaa ei makseta.

Kotimatkat pitää maksaa itse. Perheelliselle kustannus on merkittävä.

Elämiseen tarvitaan vähintään yhden auton hankinta. Lapsiperheille toinen auto on välttämättömyys.

Vain lähetetyillä virkamiehillä on oikeus etätyöskentelyyn kotimaahan, koska heillä on diplomaattistatus. Suomen NATO Sofan (Status of Forces Agreement) myötä tilanne voidaan korjata. Puolisoiden työllistyminen tällä hetkellä on erittäin vaikeaa, eikä heillä ole eläkekompensaatiota 63 ikävuoden jälkeen (kuten lähetetyillä).